

พฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ ของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

Preventive behaviors of Opisthorchiasis among 50 – 60 years old ' s people in Nong Kaew subdistrict, Mueang district, Sisaket province

ชญาภัทร พันธุ์งาม^{1*} อภิษฎารัตน์ จิตอ่อง¹ ปริมรดานันท์ จันทร์เพ็ชร²¹คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา 99 หมู่ 6 ตำบลโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ 33000³คณะบริหารศาสตร์ วิทยาลัยเฉลิมกาญจนา 333/3 ถ. สุขุมวิท ตำบล วังหว่า อำเภอแก่ง ระยอง 21110

Email: moeyeiei2541@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ นี้เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์ (analytic study) โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 146 คน ซึ่งได้คำนวณจากสูตรของแดเนียล (Daniel, 1995) และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยใช้สถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาความสัมพันธ์ ด้วยสถิติไคร้สแควร์ และสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 63.70 มีอายุเฉลี่ย 50 - 54 ปี ร้อยละ 50.70 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 56.20 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 65.80 มีอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 48.60 มีรายได้ 3,001- 6,000 ร้อยละ 61.00 อาศัยอยู่บ้านตัวเอง ร้อยละ 79.50 มีเคยรับประทานปลาดิบ ร้อยละ 34.90 มีจากแหล่งน้ำจากธรรมชาติ ร้อยละ 73.30 ได้รับข้อมูลจาก รพ.สต. ร้อยละ 44.50 มีผู้ป่วยโรคพยาธิใบไม้ตับ ร้อยละ 21.90 เคยได้รับการตรวจหาพยาธิใบไม้ตับ ร้อยละ 52.70 ตามลำดับ มีความรู้ในระดับดี ร้อยละ 81.50 มีทัศนคติอยู่ในระดับดี ร้อยละ 93.20 มีพฤติกรรมอยู่ในระดับดี ร้อยละ 94.50 ข้อมูลทั่วไป ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม ส่วนเพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม มีค่าเท่ากับ ($X^2= 5.50, p\text{-value} = 0.00$) , ประวัติการตรวจอุจจาระมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม มีค่าเท่ากับ ($X^2= 15.23, p\text{-value} = 0.00$) เคยได้รับข้อมูลข่าวสารของโรคพยาธิใบไม้ตับจากแหล่งใดมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม มีค่าเท่ากับ ($X^2= 25.43, p\text{-value} = 0.05$) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ความรู้, ทัศนคติ, พฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ

Abstracts

A study on the prevention of liver fluke disease prevention behavior of people aged 50 – 60 years in Nong Kao Subdistrict, Mueang District, Sisaket Province This was an analytic study involving a sample of 146 people, calculated using the Daniel formula (Daniel, 1995) and data were collected using questionnaires. using frequency, percentage, mean and standard deviation statistics. find a relationship with chi square statistics and the Pearson correlation

The results showed that most of the respondents were male, 63.70%, average age 50 - 54 years, 50.70% had primary education, 56.20% had marital status, 65.80% had farmwork, 48.60% had income of 3,001-. 6,000 61.00 percent They live in their own homes, 79.50 percent have ever eaten raw fish, 34.90 percent are from natural sources, 73.30 percent have received data from the hospital, 44.50 percent. Screened for 52.7% of the liver fluke, respectively. Have knowledge at a good level, 81.50%, attitude at a

good level, 93.20%, behavior at a good level, 94.50%. General information has no relationship with behavior. Sex was related to behavior ($X^2=5.50$, p -value = 0.00), stool examination history was related to behavior ($X^2= 15.23$, p -value = 0.00). From which sources correlate with behavior is equal to ($X^2 = 25.43$, p -value = 0.05) with statistical significance at the 0.05 level.

Keywords : knowledge, attitude, Prevention behavior of hepatic fluke disease.

บทนำ

โรคพยาธิใบไม้ตับเป็นโรคระบาดที่พบในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ องค์การอนามัยโลก (World Health Organization; WHO) ได้จัดให้พยาธิใบไม้ตับก่อให้เกิดโรคมะเร็ง โดยก่อให้เกิดมะเร็งท่อน้ำดี โรคพยาธิใบไม้ตับเป็นโรคติดต่อที่เป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญที่สุดของประเทศไทย พยาธิใบไม้ตับที่ก่อโรคในประเทศไทยคือ *Opisthorchis viverrini* พยาธิตัวเต็มวัย พบอยู่ในท่อน้ำดีของคน องค์การอนามัยโลกจัดอันดับให้พยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีเป็นโรคสำคัญ และให้โรคพยาธิใบไม้ตับอยู่ในกลุ่มโรคเรื้อรัง หรือมีการติดเชื้อมากมาย ในระยะยาว เป็นสาเหตุที่สำคัญในการที่ทำให้เกิดโรคมะเร็งท่อน้ำดี ปัจจุบันองค์การอนามัยโลกจัดอันดับโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี เป็นโรคสำคัญและยอมรับให้โรคพยาธิใบไม้ตับเป็นสาเหตุที่สำคัญต่อการเกิดโรคมะเร็งท่อน้ำดี โรคมะเร็งตับ

นอกจากนี้ยังพบว่าความชุกของการเกิดโรคมะเร็งดังกล่าวในประเทศไทยพบมากที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยส่วนหนึ่งมาจากการป่วยเป็นโรคพยาธิใบไม้ตับ สาเหตุเกิดจากการรับประทานอาหารประเภทที่ปรุงจากปลาน้ำจืดเกิดขบวนการระงูปลาตะเพียนที่ปรุงสุกๆดิบๆ เช่น ก้อย ปลาดิบ ลาบปลาดิบ ปลาสาม ปลาห้าดิบ หรือส้มตำใส่ปลาร้าดิบ เป็นต้น ซึ่งมีตัวอ่อนพยาธิใบไม้ตับปนเปื้อน เมื่อคนรวมทั้งสุนัขและแมว ซึ่งเป็นสัตว์รังโรคพยาธิใบไม้ตับ ได้รับพยาธิใบไม้ตับจากการกินปลาดิบที่มีตัวอ่อนระยะติดต่อ (*metacercaria*) ตัวอ่อนจะเคลื่อนจากลำไส้เข้าสู่ท่อน้ำดี พัฒนาเป็นตัวเต็มวัยอาศัยอยู่ในท่อน้ำดีและออกไข่ปนออกมากับอุจจาระลงสู่แหล่งน้ำ ตัวอ่อนจะไชออกจากไข่เข้าสู่หอย และพัฒนาเป็นตัวอ่อนระยะแรก (*cercaria*) ซึ่งจะไชเข้าปลาเพื่อพัฒนาเป็นตัวอ่อนระยะติดต่อเข้าสู่คนต่อไป (ศุนย์วิจัยพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีมหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2558)

สำหรับโรคมะเร็งท่อน้ำดีในประเทศไทย พบว่ามีสถิติการเสียชีวิตของโรคมะเร็งท่อน้ำดีสูงสุดในปี พ.ศ. 2548 ที่ผ่านมา มีผู้เสียชีวิตประมาณ 28,000 คน คิดเป็นอัตราการเสียชีวิตวันละ 70 ราย หรือเฉลี่ยชั่วโมงละ

3 ราย ในปี 2554 พบคนไทยเสียชีวิตจากโรคมะเร็งท่อน้ำดีและตับ จำนวน 14,314 ราย ประมาณครึ่งหนึ่งหรือประมาณ 7,157 ราย เป็นคนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สถิติของจังหวัดศรีสะเกษ ในปี 2559 และ 2560 มีความชุกของพยาธิใบไม้ตับ ร้อยละ 11.88 และ 6.43 ตามลำดับ โดยในปี 2559 หมู่บ้านในจังหวัดศรีสะเกษที่มีความชุกสูงสุดที่ร้อยละ 45.16 และในปี 2560 หมู่บ้านในจังหวัดศรีสะเกษที่มีความชุกสูงสุดที่ร้อยละ 22.37 จากสถิติในปี 2562 ของตำบลทั้ง 17 ตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าตำบลที่ไม่พบผู้ป่วยเป็นโรคพยาธิใบไม้ตับ ได้แก่ ตำบลคูซอด ตำบลช่า ตำบลจาน ตำบลตะดอบ ตำบลหนองครก ตำบลโพนข่า ตำบลโพนค้อ ตำบลโพนเขวา ตำบลหนองไฮ รพ.สต. น้ำคำ ตำบลน้ำคำ ตำบลหมากเขียบ ตำบลหนองไผ่ และตำบลที่พบผู้ป่วยโรคพยาธิใบไม้ตับ ได้แก่ ตำบลหญ้าปล้อง 8 คน ตำบลท่ม 4 คน ตำบลโพธิ์ 5 คน รพ.สต.หนองโน ตำบลน้ำคำ 10 คน และตำบลที่พบผู้ป่วยเป็น โรคพยาธิใบไม้ตับมากที่สุดคือ ตำบลหนองแก้ว อายุ 50 – 60 ปี มีผู้เป็นโรคพยาธิใบไม้ตับจำนวน 22 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมด 357 คน คิดเป็นร้อยละ 6.16 จะมีผลให้เกิดโรคมะเร็งท่อน้ำดีสูงในเวลาต่อมา ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ มีผู้เสียชีวิตจากโรคมะเร็งตับท่อน้ำดี 37.58 ต่อแสนประชากร ในปี 2558 และ 32.95 ต่อแสนประชากรในปี 2559 หรือเสียชีวิต 552 คน และ 484 คน ในปี 2558-2559 ตามลำดับ (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดศรีสะเกษ, 2561)

ดังนั้นเพื่อให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพอย่างเหมาะสมผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาระดับความรู้ ทักษะ การรับรู้โทษของการบริโภคปลาดิบและพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้ทีมบุคลากรสาธารณสุขสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการให้ความรู้ ให้สุขศึกษาและประชาสัมพันธ์ ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกลุ่มเสี่ยงต่อการเกิดโรคพยาธิ

ไข่มดดับ การป้องกันการเกิดโรคในพื้นที่และขยายผลให้ความรู้แก่ประชาชน นำไปสู่การลดอัตราป่วยและอัตราการเกิดโรคมะเร็งท่อน้ำดีได้อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาความรู้และทัศนคติในการป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับของประชาชนอายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ
3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคล ความรู้และทัศนคติกับพฤติกรรมในการป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์ (analytic study) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษกลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิง จำนวน 357 คน ผู้วิจัยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Selection) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างโดยแยกประชากรออกเป็นกลุ่มประชากรย่อยๆ หรือแบ่งเป็นชั้นภูมิ ก่อน โดยหน่วยประชากรในแต่ละชั้นภูมิจะมีลักษณะเหมือนกัน (homogenous) แล้วสุ่มอย่างง่ายเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มประชากรซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 146 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 11 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพ รายได้ ที่พักอาศัย รับประทานปลาดิบจากแหล่งน้ำ เคยได้รับข้อมูลข่าวสารของโรคพยาธิใบไม้ตับจากแหล่งใด ประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรคพยาธิใบไม้ตับ ของสมาชิกในครอบครัว

ประวัติการตรวจจักษุลักษณะของแบบสอบถามแบบปลายเปิดปลายปิด

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับโรคพยาธิใบไม้ตับของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ถูก ผิด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ตอบถูก ให้คะแนน เท่ากับ 1 คะแนน

ตอบผิด ให้คะแนน เท่ากับ 0 คะแนน

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามทัศนคติต่อการบริโภคอาหารดิบ ของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ มีลักษณะเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 3 ระดับของลิเคิร์ต (Likert, 1961)

คำถามเชิงบวก

เห็นด้วย ให้ 3 คะแนน

ไม่แน่ใจ ให้ 2 คะแนน

ไม่เห็นด้วย ให้ 1 คะแนน

คำถามเชิงลบ

เห็นด้วย ให้ 1 คะแนน

ไม่แน่ใจ ให้ 2 คะแนน

ไม่เห็นด้วย ให้ 3 คะแนน

โดยนำค่าคะแนนเฉลี่ยมาพิจารณา โดยยึดตามเกณฑ์ช่วงคะแนนเฉลี่ยของลิเคิร์ต (Likert, 1961) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.66 ทัศนคติระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.67-2.33 ทัศนคติระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 2.34-3.00 ทัศนคติระดับมาก

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามพฤติกรรมเกี่ยวกับการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับของประชาชนอายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 3 ระดับ คือ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง ไม่เคยปฏิบัติเลย จำนวน 20 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 3 ระดับของลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้

ปฏิบัติเป็นประจำ ให้คะแนน 3 คะแนน

ปฏิบัติบางครั้ง ให้คะแนน 2 คะแนน

ไม่เคยปฏิบัติเลย ให้คะแนน 1 คะแนน

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลโดยการชี้แจง ให้กลุ่มตัวอย่างกรอกใบยินยอม การยืนยันตนให้ทำแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงวิเคราะห์ (analytic study) และสถิติไคสแควร์ (Chi-square test: χ^2)

ผลการศึกษา

ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ข้อมูลระดับความรู้เกี่ยวกับโรคพยาธิใบไม้ตับของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลระดับทัศนคติต่อการบริโภคอาหารดิบ ของประชาชน อายุ 50 – 60 ปีในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

ส่วนที่ 4 ข้อมูลระดับพฤติกรรมเกี่ยวกับการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับของประชาชนอายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 11 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพ รายได้ ที่พักอาศัย รับประทานปลาดิบจากแหล่งน้ำ เคยได้รับข้อมูลข่าวสารของโรคพยาธิใบไม้ตับจากแหล่งใด ประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรคพยาธิใบไม้ตับ ของสมาชิกในครอบครัว ประวัติการตรวจอุจจาระ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 63.70 มีอายุเฉลี่ย 50 - 54 ปี ร้อยละ 50.70 มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 56.20 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 65.80 มีอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 48.60 มีรายได้ 3,001- 6,000 ร้อยละ 61.00 อาศัยอยู่บ้านตัวเอง ร้อยละ 79.50 มีเคยรับประทานปลาดิบ ร้อยละ 34.90 มีจากแหล่งน้ำจากธรรมชาติ ร้อยละ 73.30 ได้รับข้อมูลจาก รพ.สต. ร้อยละ 44.50 มีผู้ป่วยโรคพยาธิใบไม้ตับ ร้อยละ 21.90 เคยได้รับการตรวจหาพยาธิใบไม้ตับ ร้อยละ 52.70 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลระดับความรู้เกี่ยวกับโรคพยาธิใบไม้ตับของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

พบว่า ประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ มีความรู้อยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 81.50 โดยข้อที่ตอบถูกมากที่สุด ได้แก่ โรคพยาธิใบไม้ตับสามารถติดต่อสู่คนได้โดยการที่คนรับประทานอาหารประเภทปลาที่ปรุงไม่สุก หรือปรุงแบบสุก ๆ ดิบ ๆ คิดเป็นร้อยละ 95.20 รองลงมา ได้แก่ ผู้เป็นโรคพยาธิใบไม้ตับและได้รับการรักษาหาย แล้วจะไม่เป็นโรคนี้อีก คิดเป็นร้อยละ 94.50 การตรวจพบไข่พยาธิเพียงเล็กน้อย ไม่ทำให้เป็น โรคพยาธิใบไม้ตับ คิดเป็นร้อยละ 93.80 ล้างมือก่อนและหลังรับประทานอาหาร สามารถป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับได้ จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 93.20 การตรวจอุจจาระ เป็นการคัดกรองและป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับ คิดเป็นร้อยละ 91.80 โรคพยาธิใบไม้ตับ เป็นโรคติดต่อไม่สามารถป้องกันได้ จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 91.10 วิธีการป้องกันโรคพยาธิใบไม้ในตับที่ดีที่สุด คือ การกินยารักษา คิดเป็นร้อยละ 90.40 กินปลาแบบสุก ๆ ดิบ ๆ แล้วค่อยกินยาถ่ายพยาธิในภายหลัง ทำให้ไม่เกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ คิดเป็นร้อยละ 89.00 การรับประทาน ปลาสดดิบสามารถทำให้ท่านเป็นโรคพยาธิใบไม้ตับได้ คิดเป็นร้อยละ 88.40 การชิมปลาดิบเพียงเล็กน้อย ทำให้เป็นโรคพยาธิใบไม้ตับ คิดเป็นร้อยละ 87.70 โรคพยาธิใบไม้ตับสามารถรักษาให้หายขาดได้ คิดเป็นร้อยละ 86.30 การกินอาหารที่ทำจากปลาดิบเป็นบางครั้ง จะไม่ทำให้เกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ คิดเป็นร้อยละ 85.60 การเลิกกินปลาดิบ เป็นการป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับได้ คิดเป็นร้อยละ 84.20 การกินกุ้งดิบ หอยดิบ ทำให้ท่านเป็นโรคพยาธิใบไม้ตับ คิดเป็นร้อยละ 83.60 การกินปลาร้าสุกทำให้ไม่เสี่ยงต่อการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ คิดเป็นร้อยละ 82.20 ไม่จำเป็นต้องตรวจอุจจาระก่อนกินยาฆ่าพยาธิใบไม้ตับ เพราะเป็นยาที่ปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 80.80 โรคพยาธิใบไม้ตับเป็นโรคที่อันตรายมากเพราะเป็นสาเหตุของโรคมะเร็งท่อน้ำดี คิดเป็นร้อยละ 71.20 การกินปลาร้าหม่า/ส้ม/แหนม แบบดิบ ๆ เป็นสาเหตุทำให้เกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ คิดเป็นร้อยละ 67.80 รับประทานก้อยปลาสุก ๆ ดิบ ๆ

ไม่ทำให้เป็นโรคพยาธิใบไม้ตับ จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 67.10 ตอบถูกน้อยที่สุด ได้แก่ ไม่จำเป็นต้องเลิกกินปลาดิบ เพราะเป็นแค่โรคพยาธิใบไม้ตับ กินยากก็สามารถหายได้ คิดเป็นร้อยละ 65.10 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลระดับทัศนคติต่อการบริโภคอาหารดิบของประชาชน อายุ 50 – 60 ปีในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

การวิเคราะห์ทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารดิบ พฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ อยู่ในระดับดี จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 93.20 และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 6.80 ตามลำดับ

จากการศึกษาให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง มีทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารดิบ อยู่ในระดับดี โดยมีค่าแสดง ($\bar{X}$ = 2.88), (S.D. = 0.28) ซึ่งหากพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านคิดว่าการรับประทานปลาน้ำจืดดิบๆ ทุกวันส่งผลเสียต่อร่างกาย , ท่านคิดว่าการรับประทานอาหารพวกปลาน้ำจืดสุกๆ ดิบๆ ทำให้ร่างกายแข็งแรง , ท่านคิดว่าการประกอบอาหารจากปลาน้ำจืด ที่ปรุงสุก ทำให้ท่านเสียเวลา ($\bar{X}$ = 3.00), (S.D. = 0.00) รองลงมาคือ ท่านคิดว่าการเปลี่ยนแปลงนิสัยการกิน เกี่ยวกับการกินดิบ กินสุก เป็นเรื่องที่เปลี่ยนแปลงได้ เมื่อมีความจำเป็นในการป้องกันโรค ($\bar{X}$ = 2.98), (S.D. = 0.11) ท่านคิดว่าการรับประทานอาหารที่ปรุงสุกทุกชนิดสามารถป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับได้ ท่านคิดว่าการปรุงและรับประทานอาหารดิบๆเช่น ลาบปลาดิบ ก้อยปลาดิบ เป็นวิถีชีวิตของคนในชนบทดั้งเดิมจำเป็นต้องอนุรักษ์เอาไว้ ($\bar{X}$ = 2.97), (S.D. = 0.16) ท่านคิดว่าปลาจำพวกที่มีเกล็ด เช่น ปลาชิว ปลาสร้อยปลาตะเพียนเป็นปลาที่ทำให้เกิดพยาธิใบไม้ตับ ($\bar{X}$ = 2.96), (S.D. = 0.18) ท่านคิดว่าคนที่กินปลาดิบไม่ได้ทำให้เป็นโรคพยาธิใบไม้ตับทุกคน ($\bar{X}$ = 2.95), (S.D. = 0.25) ท่านคิดว่าการรับประทานส้มตำใส่ปลาร้าดิบทำให้เกิดโรคพยาธิใบไม้ตับได้ ($\bar{X}$ = 2.94), (S.D. = 0.22) ท่านคิดว่าการรับประทานก้อยปลาดิบที่บีบน้ำมะนาวหรือใส่เม็ดแดง ที่ไม่ได้ปรุงสุก ไม่สามารถ

ก่อให้เกิดโรคพยาธิใบไม้ตับได้ ($\bar{X}$ = 2.92), (S.D. = 0.26) ท่านคิดว่าการชิมปลาดิบเพียงเล็กน้อย ไม่ทำให้เป็นโรคพยาธิใบไม้ตับ ($\bar{X}$ = 2.91), (S.D. = 0.40) ท่านคิดว่ากินปลาสดไม่ก่อให้เกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ เพราะผ่านการหมักดอง ทำให้พยาธิตาย ($\bar{X}$ = 2.91), (S.D. = 0.38) ท่านคิดว่าการเลือกปลาจำพวกที่มีเกล็ด เช่น ปลาชิว ปลาสร้อย ปลาตะเพียนในการประกอบอาหาร ต้องเลือกปลาที่สดๆเท่านั้นจึงจะไม่เกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ($\bar{X}$ = 2.90), (S.D. = 0.42) ท่านคิดว่าปลาร้าดิบที่ทำเองไม่ก่อให้เกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ ($\bar{X}$ = 2.90), (S.D. = 0.38) ท่านคิดว่าหลังจากที่เรารับประทานปลาดิบแค่บางครั้งไม่ได้ก่อให้เกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ ($\bar{X}$ = 2.88), (S.D. = 0.44) ท่านคิดว่าการกินเหล้าขาวพร้อมกับปลาดิบมีความปลอดภัย เพราะแอลกอฮอล์ ทำให้พยาธิใบไม้ตับตายได้ ($\bar{X}$ = 2.87), (S.D. = 0.43) ท่านคิดว่าการรับประทานปลาร้าดิบที่ทำไว้นานๆหลายปี ไม่ก่อให้เกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ ($\bar{X}$ = 2.86), (S.D. = 0.45) ท่านคิดว่าการรับประทานกุ้ง หอย ปู ดิบๆ ส่งผลให้เกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ ($\bar{X}$ = 2.83), (S.D. = 0.52) ท่านคิดว่าการรับประทานอาหารจำพวกปลาที่มีเกล็ด เช่น ปลาชิว ปลาสร้อย ปลาตะเพียนที่ปรุงสุก จะทำให้เสียรสชาติและคุณค่าทางอาหาร ($\bar{X}$ = 2.69), (S.D. = 0.46) และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านคิดว่าการล้างมือให้สะอาดหลังจากสัมผัสปลาน้ำจืดทุกครั้ง ก่อนรับประทานอาหารจะช่วยป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับ ($\bar{X}$ = 2.14), (S.D. = 0.35) ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 ข้อมูลระดับพฤติกรรมเกี่ยวกับการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับของประชาชนอายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ อยู่ในระดับดี จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 94.50 และอยู่ในระดับ ปานกลาง จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 5.50 ตามลำดับ

จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมป้องกันการโรคพยาธิใบไม้ตับ อยู่ในระดับดี โดยมี ($\bar{X}$ = 2.73), (S.D. = 0.50) ซึ่งหากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ท่านล้างมือทุกครั้งหลังถ่ายอุจจาระ , ท่านรับประทานยาฆ่าพยาธิทุกครั้งเมื่อตรวจพบพยาธิใบไม้ตับ ($\bar{X}$ = 2.85), (S.D. = 0.35) ท่านเลือกที่จะปรุงอาหารให้สุก รับประทานปลาน้ำจืดสุกๆดิบๆ ได้ เนื่องจากเป็นความชอบส่วนตัว ($\bar{X}$ = 2.71), (S.D. = 0.53) หลังจากการใช้เชียง มีดหั่น สับ ซอยปลาพวกที่มีเกล็ดสดๆ เช่น ปลาชอวา ปลาตะเพียน ปลาชิว ท่านล้างก่อนแล้วจึงนำไปประกอบอาหารอื่น เช่น หั่นผัก ผลไม้ เป็นต้น ($\bar{X}$ = 2.67), (S.D. = 0.52) ท่านไปรับการตรวจหาไข่พยาธิทุกครั้งที่มีการตรวจ ($\bar{X}$ = 2.64), (S.D. = 0.64) ท่านไม่รับประทานปลาปิ้งสุกๆดิบๆ (หนังเกรียมแต่ยังมีน้ำแดงๆ อยู่ในเนื้อปลา) เพราะส่งผลให้เกิดโรค

($\bar{X}$ = 3.00), (S.D. = 0.00) รองลงมา คือ ท่านรับประทานหม่ำซี่ปลาที่นำมาปรุงสุกก่อนรับประทาน ($\bar{X}$ = 2.88), (S.D. = 0.32) ท่านล้างมือทุกครั้ง ก่อนประกอบอาหาร รับประทานอาหาร ($\bar{X}$ = 2.86), (S.D. = 0.34) หลังจากที่ยับจับปลาสดท่านล้างมือก่อนปรุงอาหารอื่นพยาธิใบไม้ตับ , ท่านถ่ายอุจจาระตามพื้นดิน เวลาไปทำนาทำสวน เพราะไม่มีห้องน้ำ และสะดวก ไม่เสียเวลา ($\bar{X}$ = 2.63), (S.D. = 0.65) ท่านรับประทานแฮมปลาปิ้งสุก ($\bar{X}$ = 2.57), (S.D. = 0.72) ท่านรับประทานก้อยกุ้งดิบหรือกุ้งเต้น ($\bar{X}$ = 2.57), (S.D. = 0.70) ท่านรับประทานปลาร้าดิบหรือแจ่วบองปลาร้าดิบ ($\bar{X}$ = 2.54), (S.D. = 0.68) และมีระดับค่าเฉลี่ยในระดับน้อย คือ ท่านไม่เคยซื้ออาหารที่ทำจากปลาดิบมารับประทาน ($\bar{X}$ = 2.52), (S.D. = 0.68) ตามลำดับ

ตารางที่ 1. ระดับความรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ ของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

ระดับคะแนน	จำนวน	ร้อยละ	แปลผล
มากกว่าร้อยละ 80 (16-20 คะแนน)	119	81.50	ระดับความรู้ดี
ร้อยละ 60-79 (12-15 คะแนน)	25	17.10	ระดับความรู้ปานกลาง
ต่ำกว่าร้อยละ 60 (0 -11 คะแนน)	2	1.40	ระดับความรู้น้อย

ตารางที่ 2. ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ ของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

คำถาม	ระดับความรู้				แปลผล
	ถูก		ผิด		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1.วิธีการป้องกันโรคพยาธิใบไม้ในตับที่ดีที่สุด คือ การกินยารักษา	132	90.40	14	9.60	ดี
2.การรับประทาน ปลาสดดิบ สามารถทำให้ท่านเป็นโรคพยาธิใบไม้ตับได้	129	88.40	17	11.60	ดี
3. การกินกุ้งดิบ หอยดิบ ทำให้ท่านเป็นโรคพยาธิใบไม้ตับ	24	16.40	122	83.60	ดี
4. รับประทานก้อยปลาสุกๆดิบๆ ไม่ทำให้เป็นโรคพยาธิใบไม้ตับ	48	32.90	98	67.10	ปานกลาง
5.ไม่จำเป็นต้องตรวจอุจจาระก่อนกินยาฆ่าพยาธิใบไม้ตับ เพราะเป็นยาที่ปลอดภัย	28	19.20	118	80.80	ดี

6. การกิน ปลา ร้า หม้า/ส้หม/แหมม แบบดิบๆ เป็นสาเหตุทำเกิด โรคพยาธิใบไม้ตับ	99	67.80	47	32.20	ปาน กลาง
7. ไม่จำเป็นต้องเลิกกินปลาดิบ เพราะเป็นแค่โรคพยาธิใบไม้ตับ กินยา ก็สามารหายได้	51	34.90	95	65.10	ปาน กลาง

ตารางที่ 2. ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมกำรป้องกันกำรเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ ของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบล หนองแก้ว อำเภอมือง จังหวัดศรีสะเกษ (ต่อ)

คำถำม	ระดับความรู้				แปลผล
	ถูก		ผิด		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
8. โรคพยาธิใบไม้ตับเป็นโรคที่อันตรายมำกเพราะเป็นสาเหตุของ โรคมะเร็งท่อน้ำดี	104	71.20	42	28.80	ปาน กลาง
9. กำรเลิกกินปลาดิบ เป็นกำรป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับได้	123	84.20	23	15.80	ดี
10. กำรตรวจจูงจำระ เป็นกำรคัดกรองและป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับ	134	91.80	12	8.20	ดี
11. โรคพยาธิใบไม้ตับสามารถรักษาให้หายขำดได้	126	86.30	20	13.70	ดี
13. ล้างมือก่อนและหลังรับประทานอาหาร สามารถป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับได้	136	93.20	10	6.80	ดี
14. โรคพยาธิใบไม้ตับสามารถติดต่อกันได้โดยกำรที่คนรับประทานอาหาร ประเภทปลาที่ปรุงไม่สุก หรือปรุงแบบสุก ๆ ดิบ ๆ	139	95.20	7	4.80	ดี
15. กำรกินปลาร้าสุกทำให้อันตรายต่อการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ	120	82.20	26	17.80	ดี
16. กินปลาแบบสุก ๆ ดิบ ๆ แล้วค่อยกินยาถ่ายพยาธิในภำยหลัง ทำให้อันตราย เกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ	130	89.00	16	11.00	ดี
17. กำรตรวจพบไข่พยาธิเพียงเล็กน้อย ไม่ทำให้อันตราย โรคพยาธิใบไม้ตับ	9	6.20	137	93.80	ดี
18. โรคพยาธิใบไม้ตับเป็นโรคติดต่อไม่สามารถป้องกันได้	13	8.90	133	91.10	ดี
19. กำรกินอาหารที่ทำจากปลาดิบเป็นบำงครั้ง จะไม่ทำให้อันตรายเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ	21	14.40	125	85.60	ดี
20. ผู้เป็นโรคพยาธิใบไม้ตับและได้รับการรักษาหาย แล้วจะไม่เป็นโรคนี้อีก	8	5.50	138	94.50	ดี

ตารางที่ 3. ระดับทัศนคติเกี่ยวกับกำรบริโภคอาหารดิบของพฤติกรรมกำรป้องกันกำรเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ ของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอมือง จังหวัดศรีสะเกษ

ระดับประเมินค้ำทัศนคติ	จำนวน	ร้อยละ
มีทัศนคติในระดับดี (ค้ำเฉลี่ยระหว่าง 2.34 – 3.00)	136	93.20
มีทัศนคติในระดับปานกลาง (ค้ำเฉลี่ยระหว่าง 1.67 – 2.33)	10	6.80
รวม	146	100.00

ตารางที่ 4. ทัศนคติเกี่ยวกับกำรบริโภคอาหารดิบของพฤติกรรมกำรป้องกันกำรเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ ของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอมือง จังหวัดศรีสะเกษ

ข้อความทัศนคติ	ผลการวิเคราะห์		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	

1.ท่านคิดว่า การรับประทานก๋วยเตี๋ยวปลาดิบที่บีบน้ำมะนาวหรือใส่เม็ดแดง ที่ไม่ได้ปรุงสุก ไม่สามารถก่อให้เกิดโรคพยาธิใบไม้ตับได้	2.92	0.26	ดี
2.ท่านคิดว่า การกินเหล้าขาวพร้อมกับปลาดิบมีความปลอดภัย เพราะแอลกอฮอล์ ทำให้พยาธิใบไม้ตับตายได้	2.87	0.43	ดี

ตารางที่ 4.ทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารดิบของพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ ของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ (ต่อ)

ข้อความทัศนคติ	ผลการวิเคราะห์		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
3.ท่านคิดว่า การล้างมือให้สะอาดหลังจากสัมผัสปลาน้ำจืดทุกครั้ง ก่อนรับประทานอาหารจะช่วยป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับ	2.14	0.35	ปานกลาง
4. ท่านคิดว่าปลาร้าดิบที่ทำเองไม่ก่อให้เกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ	2.90	0.39	ดี
5.ท่านคิดว่า การรับประทานปลาร้าดิบที่ทำไว้นานๆหลายปี ไม่ก่อให้เกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ	2.86	0.45	ดี
6. ท่านคิดว่ากินปลาสดดิบไม่ก่อให้เกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ เพราะผ่านการหมักดอง ทำให้พยาธิตาย	2.91	0.38	ดี
7.ท่านคิดว่าหลังจากที่เรารับประทานปลาดิบแค่บางครั้ง ไม่ได้ก่อให้เกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ	2.91	0.38	ดี
8.ท่านคิดว่า การรับประทานปลาน้ำจืดดิบๆ ทุกวันส่งผลเสียต่อร่างกาย	3.00	0.00	ดี
9.ท่านคิดว่า การรับประทานกุ้ง หอย ปู ดิบๆ ส่งผลให้เกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ	2.83	0.52	ดี
10.ท่านคิดว่า การชิมปลาดิบเพียงเล็กน้อย ไม่ทำให้เป็นโรคพยาธิใบไม้ตับ	2.91	0.40	ดี
11.ท่านคิดว่าคนที่กินปลาดิบไม่ได้ทำให้เป็นโรคพยาธิใบไม้ตับทุกคน	2.95	0.25	ดี
12.ท่านคิดว่า การรับประทานอาหารพวกปลาน้ำจืดสุกๆ ดิบๆ ทำให้ร่างกายแข็งแรง	3.00	0.00	ดี
13.ท่านคิดว่า การเปลี่ยนแปลงนิสัยการกิน เกี่ยวกับการกินดิบ กินสุก เป็นเรื่องที่สามารถทำได้ เมื่อมีความจำเป็นในการป้องกันโรค	2.98	0.11	ดี
14.ท่านคิดว่า การรับประทานอาหารที่ปรุงสุกทุกชนิดสามารถป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับได้	2.97	0.16	ดี
15.ท่านคิดว่าปลาจำพวกที่มีเกล็ด เช่น ปลาชิว ปลาสร้อยปลาตะเพียนเป็นปลาที่ทำให้เกิดพยาธิใบไม้ตับ	2.96	0.18	ดี
16.ท่านคิดว่า การรับประทานส้มตำใส่ปลาร้าดิบทำให้เกิดโรคพยาธิใบไม้ตับได้	2.94	0.22	ดี
17.ท่านคิดว่า การปรุงและรับประทานอาหารดิบๆเช่น ลาบปลาดิบ ก๋วยเตี๋ยวปลาดิบ เป็นวิถีชีวิตของคนในชนบทดั้งเดิมจำเป็นต้องอนุรักษ์เอาไว้	2.97	0.16	ดี
18.ท่านคิดว่า การรับประทานอาหารจำพวกปลาที่มีเกล็ด เช่น ปลาชิว ปลาสร้อย ปลาตะเพียนที่ปรุงสุก จะทำให้เสียรสชาติและคุณค่าทางอาหาร	2.69	0.46	ดี

19.ท่านคิดว่าการประกอบอาหารจากปลาน้ำจืด ที่ปรุงสุก ทำให้ท่านเสียเวลา	3.00	0.00	ดี
20.ท่านคิดว่าการเลือกปลาจำพวกที่มีเกล็ด เช่น ปลาชิว ปลาสร้อย ปลาตะเพียนในการประกอบอาหารต้องเลือกปลาที่สดๆเท่านั้นจึงจะไม่เกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ	2.90	0.42	ดี
รวม	2.88	0.28	ดี

ตารางที่ 5.พฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ ของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

ระดับประเมินค่าพฤติกรรม	จำนวน	ร้อยละ
มีพฤติกรรมในระดับดี (ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.34 – 3.00)	138	94.50
มีพฤติกรรมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.67 – 2.33)	8	5.50
รวม	146	100.00

ตารางที่ 6. พฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ ของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

ข้อความพฤติกรรม	ผลการวิเคราะห์		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1.หลังจากที่รับประทานอาหารหรือปรุงอาหารเสร็จแล้ว เศษปลาสดหรือเศษอาหาร ท่านนำไปทิ้งถังขยะที่มีฝาปิดมิดชิด	2.76	0.43	ดี
2.หลังจากที่หยิบจับปลาสดท่านล้างมือก่อนปรุงอาหารอื่น	2.85	0.35	ดี
3.หลังจากการใช้เขียง มีด หั่น สับ ซอยปลาพวกที่มีเกล็ดสดๆ เช่น ปลาชานา ปลาตะเพียน ปลาชิว ท่านล้างก่อนแล้วจึงนำไปประกอบอาหารอื่น เช่น หั่นผักผลไม้ เป็นต้น	2.67	0.52	ดี
4.ท่านรับประทานปลาดิบ หรือสุกๆดิบๆ	2.72	0.54	ดี
5.เวลารับประทานปลาจำพวกที่มีเกล็ดขาว เช่น ปลาชานา ปลาตะเพียน ปลาชิว ท่านปรุงสุกก่อนรับประทาน	2.74	0.58	ดี
6.ท่านรับประทานแฮมปลาปิ้งสุก	2.57	0.72	ดี
7.ท่านรับประทานหม่ำซี่ปลาที่นำมาปรุงสุกก่อนรับประทาน	2.88	0.32	ดี
8.ท่านไม่สามารถหลีกเลี่ยงการรับประทานปลาน้ำจืดสุกๆดิบๆ ได้ เนื่องจากเป็นความชอบส่วนตัว	2.71	0.53	ดี
9.ท่านไม่รับประทานปลาปิ้งสุกๆ ดิบๆ (หนังเกรียมแต่ยังมีน้ำแดงๆ อยู่ในเนื้อปลา) เพราะส่งผลให้เกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ	2.63	0.65	ดี

10.ท่านถ่ายอุจจาระตามพื้นดิน เวลาไปทำนา ทำสวน เพราะไม่มีห้องน้ำ และสะดวก ไม่เสียเวลา	2.63	0.65	ดี
11.ท่านล้างมือทุกครั้งหลังถ่ายอุจจาระ	3.00	0.00	ดี
12.ท่านไม่เคยซื้ออาหารที่ทำจากปลาดิบมารับประทาน	2.52	0.68	ดี

ตารางที่ 6. พฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ ของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ (ต่อ)

ข้อความพฤติกรรม	ผลการวิเคราะห์		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
13.ท่านไปรับการตรวจหาไข่พยาธิทุกครั้งที่มีการตรวจ	2.64	0.64	ดี
14.เมื่อไปงานสังคม เช่น งานบวช งานแต่งงาน งานบุญทำให้ท่าน ต้องรับประทานอาหารสุกๆดิบๆ ที่ทำจากปลาน้ำจืด	2.76	0.54	ดี
15.ท่านมักซื้ออาหารที่ปรุงจากปลาน้ำจืดสุกๆดิบๆจากร้านค้าในหมู่บ้าน รถมอเตอร์ไซด์หรือแผงลอยขายอาหาร	2.73	0.57	ดี
16.ท่านล้างมือทุกครั้ง ก่อนประกอบอาหาร และรับประทานอาหาร	2.86	0.34	ดี
17.ท่านรับประทานปลาร้าดิบหรือแจ่วบองปลาร้าดิบ	2.54	0.68	ดี
18.ท่านรับประทานก้อยกุ้งดิบหรือกุ้งเต้น	2.57	0.70	ดี
19.ท่านเลือกที่จะปรุงอาหารให้สุก ถึงแม้จะเสียรสชาติก็ตาม	2.76	0.55	ดี
20.ท่านรับประทานยาฆ่าพยาธิทุกครั้งเมื่อตรวจพบพยาธิใบไม้ตับ	3.00	0.00	ดี
รวม	2.73	0.50	ดี

ตารางที่ 7. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ ของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

ตัวแปร	ระดับพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ			χ^2	P-value	แปลผล
	เป็นประจำ	บางครั้ง	ไม่เคย			
เพศ				5.50	0.00**	มีความสัมพันธ์
หญิง	11 (7.50)	15 (10.30)	27 (18.50)			
ชาย	0 (0.00)	0 (0.00)	93 (63.70)			

อายุ				6.83	0.09	ไม่มีความสัมพันธ์
50-54 ปี	63 (43.20)	11 (7.50)	0 (0.00)			
55-60 ปี	48 (32.90)	24 (16.40)	0 (0.00)			

ตารางที่ 7. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ ของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ (ต่อ)

ตัวแปร	ระดับพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ			x ²	P-value	แปลผล
	เป็นประจำ	บางครั้ง	ไม่เคย			
สมรส	6 (4.10)	15 (10.30)	75 (51.40)			
หย่าร้าง	2 (1.40)	0 (0.00)	8 (5.50)			
แยกกันอยู่	0 (0.00)	0 (0.00)	13 (8.90)			
หม้าย	6 (4.10)	5 (3.40)	3 (2.10)			
อาชีพ				21.07	0.07	ไม่มีความสัมพันธ์
ว่างงาน	5 (3.40)	0 (0.00)	3 (2.10)			
ค้าขาย	21 (14.40)	4 (2.70)	3 (2.10)			
เกษตรกร	56 (38.40)	8 (5.50)	7 (4.80)			
รับราชการ	13 (8.90)	3 (2.10)	0 (0.00)			
รับจ้าง ทั่วไป	9 (6.20)	7 (4.80)	7 (4.80)			
รายได้(ต่อเดือน)				7.97	0.44	ไม่มีความสัมพันธ์
น้อยกว่า 3,000 บาท	16 (11.00)	7 (4.80)	0 (0.00)			
6,001-9,000 บาท	7 (4.80)	1 (0.70)	1 (0.70)			
9,001 – 12,000 บาท	20 (13.70)	3 (2.10)	1 (0.70)			

ที่พักอาศัย				10.13	0.40	ไม่มีความสัมพันธ์
บ้านตัวเอง	80 (54.80)	32 (21.90)	4 (2.70)			
บ้านเช่า	5 (3.40)	6 (4.10)	0 (0.00)			

ตารางที่ 7. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ ของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ (n = 146) (ต่อ)

ตัวแปร	ระดับพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ			χ^2	P-value	แปลผล
	เป็นประจำ	บางครั้ง	ไม่เคย			
รับประทานปลาดิบจากแหล่งน้ำ				24.93	0.06	ไม่มีความสัมพันธ์
ไม่เคย	11 (7.50)	0 (0.00)	63 (43.20)			
เคย	48 (32.90)	1 (0.70)	0 (0.00)			
แหล่งน้ำ				14.85	0.08	ไม่มีความสัมพันธ์
แหล่งน้ำประจำหมู่บ้าน	22 (15.10)	10 (6.90)	1 (0.70)			
แหล่งน้ำจากธรรมชาติ	67 (45.90)	39 (26.70)	1 (0.70)			
เคยได้รับข้อมูลข่าวสารของโรคพยาธิใบไม้ตับจากแหล่งใด				25.43	0.05*	มีความสัมพันธ์
รพ.สต.	40 (27.40)	24 (16.40)	1 (0.70)			
โรงพยาบาล	15 (10.30)	16 (11.00)	2 (1.40)			
โทรทัศน์	8 (5.50)	4 (2.70)	0 (0.00)			
สื่อออนไลน์	9 (6.20)	7 (4.80)	0 (0.00)			
หนังสือพิมพ์	12 (8.20)	0 (0.00)	0 (0.00)			
อื่นๆ	0 (0.00)	7 (4.80)	1 (0.70)			

ประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรค พยาธิใบไม้ตับของสมาชิกใน ครอบครัว				4.75	0.09	ไม่มีความสัมพันธ์
มี	3 (2.10)	0 (0.00)	29 (19.90)			

ตารางที่ 7. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ ของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ (ต่อ)

ตัวแปร	ระดับพฤติกรรมการป้องกันการเกิด โรคพยาธิใบไม้ตับ			χ^2	P-value	แปลผล
	เป็นประจำ	บางครั้ง	ไม่เคย			
ไม่มี	8 (5.50)	15 (10.30)	91 (62.30)			
ประวัติการตรวจอุจจาระ				15.23	0.00**	มีความสัมพันธ์
เคยตรวจ	6 (4.10)	15 (10.30)	56 (38.40)			
ไม่เคยตรวจ	5 (3.40)	0 (0.00)	64 (43.80)			

* P-value < 0.05

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ ของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ โดยพบว่าข้อมูลทั่วไปประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ ที่พักอาศัย รับประทานปลาดิบ แหล่งน้ำ เคยได้รับข้อมูลข่าวสารของโรคพยาธิใบไม้ตับจากแหล่งใด ประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรคพยาธิใบไม้ตับ ของสมาชิกในครอบครัว ประวัติการตรวจอุจจาระ พบว่า อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ ที่พักอาศัย รับประทานปลาดิบจากแหล่งน้ำ แหล่งน้ำ ประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรคพยาธิใบไม้ตับ ของสมาชิกในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ ของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ใน

เขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ส่วนเพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ ของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ มีค่า ($X^2 = 5.50, p\text{-value} = 0.00$), เคยได้รับข้อมูลข่าวสารของโรคพยาธิใบไม้ตับจากแหล่งใดมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ ของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ มีค่า ($X^2 = 25.43, p\text{-value} = 0.05$), ประวัติการตรวจอุจจาระมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ ของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ มีค่า ($X^2 = 15.23, p\text{-value} = 0.00$)

อภิปรายผล

จากการศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม การป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ ของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัด ศรีสะเกษ ซึ่งผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยในแต่ละประเด็น ดังนี้

การวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ ของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 81.50 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุวัฒน์ศิริ แก่นทราย (2558) ศึกษา การรับรู้โอกาสเสี่ยงและ พฤติกรรมการป้องกันพยาธิใบไม้ตับ ของประชาชนใน ตำบลหนองภัย ศูนย์อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ผล การศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ เพศหญิง มีช่วง อายุระหว่าง 40-49 ปี กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้โอกาสเสี่ยง ต่อการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับอยู่ในระดับมาก $\bar{X} = 2.50$ (S.D. = 0.33) และพฤติกรรมการป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับใน ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.39 (S.D. = 0.47)

การวิเคราะห์ทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ดิบของพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ ของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 93.20 ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ ฉัตรลดา ดีพร้อม และเพชรรัตน์ ศิริ สุวรรณ (2561) ศึกษาความรู้ ทักษะ การรับรู้โทษของ การบริโภคปลาดิบ และพฤติกรรมการป้องกันโรคพยาธิ ใบไม้ตับของประชาชนที่เข้ารับการตรวจคัดกรองพยาธิ ใบไม้ตับ บ้านสองห้อง ตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัด กาฬสินธุ์ ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่เข้ารับการ ตรวจคัดกรองพยาธิใบไม้ตับ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อย ละ 51.81 มีอายุ 46-55 ปี ร้อยละ 32.53ความรู้เกี่ยวกับ โรคพยาธิใบไม้ตับอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 67.47 ทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับ อยู่ใน ระดับสูงร้อยละ 71.08 การรับรู้โทษของการบริโภคปลา ดิบอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 87.95.และพฤติกรรมการ ป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับ อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 81.93

การวิเคราะห์พฤติกรรมเกี่ยวกับการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ ของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี

ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ส่วน ใหญ่อยู่ในระดับดี จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 94.50 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กาญจนา ฮามสมพันธ์ และคณะ (2559) ศึกษา ผลของโปรแกรมการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมการป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับของหัวหน้า ครูว์เรือน ตำบลบ้านฝาง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัด ร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังจากทดลอง หัวหน้า ครูว์เรือนมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องโรคพยาธิใบไม้ตับ มีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยเพิ่มมากกว่าก่อนทดลองอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ (p -value < 0.001)

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะของการบริโภคอาหารดิบ และพฤติกรรมเกี่ยวกับการ ป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ ของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัด ศรีสะเกษ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้ Pearson Test พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการบริโภคอาหารดิบ โดยมีค่า ($r = 0.932, p$ -value = 0.00) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา ของ กิตติพงษ์ พรหมพลเมือง และปัทพงษ์ เกษสมบูรณ์ (2557) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยเสี่ยง ได้แก่ พฤติกรรม การบริโภคปลาดิบหรือสุกๆดิบๆ มีความสัมพันธ์กับการ เกิดโรคพยาธิใบไม้ตับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($R=0.68 / 95\% p = 0.00$) ส่วนปัจจัยด้านความรู้และความเชื่อ พบว่ามีความสัมพันธ์กับทัศนคติของการเกิดโรคพยาธิ ใบไม้ตับ ($R=0.85 / 95\% p = 0.02$) ความรู้เกี่ยวกับการ ป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ ไม่มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ ($r = -0.037, p$ -value = 0.655) ซึ่งไม่ สอดคล้องกับผล การศึกษาของ มยุเรศ ห้วยทราย

(2558) ศึกษาผลของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้แบบมี ส่วนร่วมต่อพฤติกรรมการรับรู้การป้องกันโรคพยาธิใบไม้ ตับของประชาชนอำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผล การศึกษาพบว่า หลังการทดลองประชาชนมีคะแนนเฉลี่ย การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อ การเป็นโรค การรับรู้ความรุนแรง ของโรค การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกัน โรค และพฤติกรรมการป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับ เพิ่มขึ้น มากกว่าก่อนการทดลองและมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) และทัศนคติต่อ

การบริโภคอาหารดิบไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ โดยมีค่า ($r = -0.034$, $p\text{-value} = 0.658$) ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของสรุณา แก้วพิบูลย์ (2557) ศึกษา ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตัวต่อการป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับของ ประชากรในจังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มอายุ 61-70 และ 71-80 ปี อาชีพเกษตรกร และจบระดับ ประถมศึกษา มีความสัมพันธ์กับการติดเชื้อพยาธิใบไม้ตับ กลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้อยู่ที่ระดับมาก ($\bar{X} = 9.81$, $SD = 1.01$)

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ ของประชาชน อายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้

1.1 จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลมาจากพฤติกรรมบริโภค เชื่อมโยงกับปัจจัยเรื่องความเชื่อ ความตระหนัก และมีปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพ สังคม วัฒนธรรม ที่เอื้อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยง ประกอบกับปัจจัยด้านระบบบริการสุขภาพที่ยังไม่ตอบสนองต่อการแก้ปัญหา ดังนั้น การศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1.1 ความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการบริโภคอาหารดิบ แม้จะจัดอยู่ในระดับดีแต่ก็ พบว่า ยังมีประชาชนมีพฤติกรรมที่ไม่ป้องกันตนเองจากการเกิดโรค

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา ฮามสมพันธ์, จีระศักดิ์ เจริญพันธ์ และจิราพร วรวงศ์. (2559). ผลของโปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับของหัวหน้าครัวเรือนตำบลบ้านฝาง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7. ปีที่ 23 ฉบับที่ 2 : จังหวัดขอนแก่น. กิตติพงษ์ พรหมผลเมือง และปดพิงษ์ เกษสมบุญ. (2557). การศึกษาปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับของประชาชนในพื้นที่ อำเภอ

พยาธิใบไม้ตับ การแก้ไขปัญหาควรมีการรณรงค์ หรือปลุกจิตสำนึกให้ประชาชนหันมาตระหนักในการป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ที่ส่งผลต่อสุขภาพร่างกายทั้งในระยะสั้น และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในระยะยาว

1.1.2 ควรมีการสนับสนุนส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานสาธารณสุข องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข ให้เห็นความสำคัญของปัญหาพร้อมวางแผน และหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเชิงพรรณนา ในด้านความรู้ ทักษะและการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับ โดยการศึกษาในภาพรวมของอำเภอ และระดับจังหวัด เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับ

2.2 ควรศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อทดสอบประสิทธิผลของการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมในกลุ่มเสี่ยงที่ตรวจพบไข่พยาธิใบไม้ตับ

2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่อาจมีผล ต่อพฤติกรรมป้องกันการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ โดยอาจพบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับเพื่อให้ได้ปัจจัยอื่นๆ นอกจากปัจจัยและตัวแปรที่ทำการ ศึกษาในครั้งนี้

ศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู. สำนักงานสาธารณสุขศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู. ฉัตรลดา ดีพร้อม และเพชรรัตน์ ศิริสุวรรณ. (2561).

ความรู้ ทักษะ การรับรู้โทษของการบริโภคปลาดิบ และพฤติกรรมการป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับของประชาชน บ้านสองห้อง ตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

มยุเรศ ห้วยทราย. (2558). ผลของโปรแกรมการ

จัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อ
พฤติกรรมกรับรู้การป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับ
ของประชาชน อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์.
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์.
สุวัฒน์ศิริ แก่นทราย. (2558). การรับรู้โอกาสเสี่ยงและ
พฤติกรรมกรับรู้การป้องกันพยาธิใบไม้ตับของประชาชน
ในตำบลหนองกัย ศูนย์ อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู.
วารสารวิทยาลัย.
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดศรีสะเกษ. (2562). ข้อมูล
จำนวนประชากรที่มีอายุ 50 – 60 ปี ในเขตตำบล
หนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ : การ

ควบคุมโรคไม่ติดต่อ.
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดศรีสะเกษ. (2562). การ
ควบคุมโรคไม่ติดต่อ. เข้าถึงได้จาก.
http://www.ssko.moph.go.th/sarabun/upload_file/202102091605728.pdf. สืบค้นเมื่อ
25 เมษายน 2563
World health Organization: WHO. (1997). **Liver
fluke disease**. Health Knowledge
Library.Ministry of Public Health. [ออนไลน์].
เข้าถึงได้จาก <http://healthydee.moph.go.th>.
(วันที่สืบค้นข้อมูล 10 เมษายน 2562)